

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

OAHPPOPLÁNA

Journalistihka giellagáhtten 2

5 oahppočuoggá

Sámi journalistihka bachelorprográmma

1 Oahpu namma

Sámegillii: Journalistihka giellagáhtten 2
Norsk: Språkrøkt i journalistikken 2
English: Journalism Language Development 2

2 Oppalaš diedut oahpu birra

Oahppoovttadaga koda: JOU 117-2
Viidodat: 5 oahppočuoggá
Oahpu lágideapmi: Luohkkálatnjaoahpahussan Sámi allaskuvllas ja/dahje neahttaoahpahussan.

3 Oahpu gullevažuohta

Oahppu lea geatnegahtton oassi Sámi journalistihka bachelorohpus ja nubbi oassi oahppoollisvuodas «Journalistihka giellagáhtten».

4 Sisabeassangáibádusat

Studeanttat fertejit leat čađahan Journalistihka giellagáhtten 1 dahje vástideaddji oahpu ovdal besset Journalistihka giellagáhtten 2:ii.

Jos leat sajit, de sáhttet olggobeale/ eksterna ohccit ohcat dán ohppui. Ohccit fertejit deavdit Sámi allaskuvlla vuoddoahpuid oppalaš sisaváldingáibádusaid.

Sisabeassanvuoddu sáhtta leat juogo oppalaš lohkan gelbbolašvuohta (čađahan joatkkaskuvlla/logahaga) dahje reálagelbbolašvuohta. Sámegiela gáibádusa sáhtta deavdit čuovvovaš vugiid mielde: Norgga joatkkaskuvllas sámegiella 1. dahje 2. giellan 2, Suoma logahagas eatnigielladutkkus dahje lohkan sámegiela vierrogiellan ja Ruota gymnásas eatnigiellan (modersmål 200 čuoggá) dahje ođđaáigásaš giellan (moderna språk 200-300 čuoggá) dahje vástideaddji sámegieloahppu doaibmi njuolggadusaid mielde. Sámegiela gáibádusa sáhtta maid deavdit sámegiela lohkanbadjeoahpuin, 30 oahppočuoggá, dahje vástideaddji oahpuin dahje ceavzit giellageahččaleami maid Sámi allaskuvla lágida. Jus lea eahpesihkarvuohta man dási gelbbolašvuohta ohccis lea, de ášši ovddiduvvo fágalaš árvoštallamii ja meannuduvvo dán vuodul.

5 Oahpahasgiella

Oahpahasgiella lea davvisámegiella, muhto skandináva gielat ja engelasgiella sáhttet geavahuvvot. Oahpahas eanjalgillii ii dulkojuvvo. Eará gielaide oahpahas dulkojuvvo dárbbu mielde.

6 Sisdoallu

Journalistaoahpu giellagáhtten 2:žis deattuhuvvo riektáčállin ja davvisámegiela hápmeoahppa. Logaldallamiin giedahallojuvvojit morfofonologalaš nuppástusat (diftoŋga njuolgan, dássemolsašuddan, soggevokála ja máttakonsonántta molsašuddamat), vearba- ja nomensojaheapmi ja oamastangehčosiid sojaheapmi. Studeanta hárjehallá giela ráhkadussii gullevaž áššiid hárjehusaid ja journalisttalaš teavsttain čoggojuvvon ovdamearkkaid vuodul.

Studeanta hárjehallá fuobmát iežas čállinmeattáhusaid ja -čuolmmaid ja ohcat daidda buoridanevttohusaid.

7 Oahppanjoksosat

Máhttu ja diehtu:

Studeanta

- lea háhkan vuodđodieđuid sámegeiela riehtačállimis ja hápmeoahpas
- dovdá iežas nana ja rašes beliid čállimis
- máhtá geavahit giellanjuolggadusaid čáledettiin journalisttalaš teavsttaid

Gálggat:

Studeanta

- hálddaša davvisámegeiela riehtačállima
- máhtá divvut čállinmeattáhusaid earáid teavsttain

Oppalaš gelbbolašvuohta:

Studeanta

- dovdá riehtačállima ja sojaveami njuolggadusaid
- máhtá lonohallat čállinvásáhusaid earáiguin ja dan bokte ovddida alces buriid fágalaš čovdosiid

8 Oahpahan- ja oahppanvuogit

Logaldallamat, individuála hárjehusat, bagadallamat ja ságastallamat.

Studeanttaid bargguid analyseren ja árvvoštallan ovttasráđiid lea dehálaš oassi oahpahas. Studeanttain gáibiduvvo aktiivvalašvuohta oahpahussii oassálastimis, hárjehusaid dahkamis, ja iežas ja nuppiid čállosiid analyseremis ja árvvoštallamis. Studeanta galgá čállit unnimusat guokte 2–3-siidosaš journalisttalaš teavstta (ođasreportáša), mat biddjojuvvojit máhppii.

Studeanttat hárjehallet iešheanalis riehtačállimis daid áššiid, maid eai hálddaš. Sii lohket maid iešheanalis lohkanmeari girjjálašvuođa ja artihkkaliid.

9 Gáibádusat beassat eksámenii

Studeanta galgá leat čállán ođđasa dahje eará čállosa, mas čájeha gielalaš máhtolašvuođa sihke riehtačállima, sámegeiela ráhkadusa ja teakstagáhttema dáfus.

Bargogáibádusaide gullet leat aktiivvalaččat mielde logaldallamiin ja buvttadit jeavddalačča geatnegahtton bargguid. Kurssa dohkkeheami gáibádussan lea unnimusat 80 proseantta oassálastin ja buot bargobihtát galget leat máhcahuvvon ja 80 proseantta dohkkehuvvon. Fágaoahpaheaddji dohkkeha gáibádusaid beassat eksámenii.

10 Eksámen

4-diibmosaš čálalaš skuvlaeksámen.

Árvosánit addojuvvojit ECTS vuogádaga mielde, mas A lea buoremus árvosátni ja E lea vuolimus ceavzinsátni. F árvosátni mearkkaša ahte ii leat ceavzán. Eksámenat čadahuvvojit Norgga universitehta ja allaskuvlla lága ja Sámi allaskuvlla eksámennjuolggadusaid mielde.

11 Leago privatisttain vejolaš váldit dán oahpu?

Ii leat.

12 Kvalitehtasihkkarastin

Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii, ja makkár vejolašvuodát/geatnegasvuodát studeanttain lea árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvvoštallojuvvo studeantaárvvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágaraportta vuodul.

13 Lohkanmearri

Lohkanmearri lea 200-400 siiddu ja fágaoahpaheddjiin sohppojuvvon materiála. Dasa lassin lohkanmearrái gullet maid oahpahus ja buot materiála, mii adnojuvvo oahpahusas.

Berg, Thor-Magne ja Holmberg, Veikko (2011): *Amma mis nie 2*. Idut. S. 9–66. (57 s.)

Helander, Nils Øivind (1992): *Hárjehusat*. Kárášjohka, Sámi Áigi. S. 14–30, 44–53. (13 s.)

Čállinrávvagat: <http://www.samit.no/callinravvagat.pdf>. S. 64–77. (13 s.)

Turi, Else (1997): *Davvisámegiela morfologijja*. Kompendia. Tromssa universitehta,

UNIKOM. S. 1–38. (38 s.)

Nickel, Klaus Peter ja Pekka Sammallahti (2011): *Nordsamisk grammatikk*. Karasjok, Davvi Girji. S. 41–221, 271–341. (250 s.)

dahje:

Pope, Kirsten ja Máret Sára (2013): *Eatnigiella: Giellaoahpu váldogirji*. 3. hápmi 1. deaddileapmi. Kárášjohka, Davvi Girji. (295 s.)

dahje:

Svonni, Mikael 2015: *Davvisámegiella – sánit ja cealkagat*. Láidehus sámi lingvistihkkii, Giron, Ravda lágádus. S. 41–122. (81 s.)

dahje:

Vuolab-Lohi, Káre (2012): *Sojahanoahppa*. Oahpahusmárggus. Oulu universitehta. (76 s.)

Jos almmustuvvet odđa áigeguovdilis girjjit, de pensumlistu sáhtta rievdat.

VEAHKKENEAVVUT

Riektačállinhárjehusat:

Holmberg, Veikko (1991): *Čállinhárjehusat*. Kárášjohka, Davvi Girji o.s.

Giellaoahpat:

Aikio, Samuli (1994): Oanádusat. – *Tearbmasymposia raporta* s. 9–25. Dieđut 3/1994.
Guovdageaidnu, Sámi instituhtta

Čállinrávvagat. <http://www.samit.no/callinravvagat.pdf>.

Nielsen, Konrad (1979 [1926–1929]): *Lærebok i lappisk (samisk)* Bind I. Grammatikk. Oslo: Universitetsforlaget.

Nielsen, Konrad (1979 [1932–1962]): *Lappisk (samisk) ordbok*. Vol. I–IV. Oslo: Universitetsforlaget.

Sátnegirjjit ja –listtut:

Čoahkkintearpmat ja boazodoalloláhkasanit. Sátnelistu. Gielladieđut 1/2003. Sámediggi.

Guttorm, Gunvor ja Solveig Labba (2008): *Ávdnasis duodjin. Dipmaduodjesánit*.
Guovdageaidnu, DAT.

Guttorm, Inga (1982): *Girjelohkki sátnelistu*. Čáhcesuolu, Jår’galæd’ dji Å/S.

Hætta, Inga Laila ja Inga Hætta Skarvik (2002): *Ruoktumet sátnegirjjáš. Dáru-sámi/sámi-dáru sátnegirjjáš*. Guovdageaidnu, Sámediggi.

Hætta, Inga Laila ja Inga Hætta Skarvik (doaim. Johanna Ijäs) (1997): *Ruoktumet sátnegirjjáš. Sámi-suoma-sámi ruovttudoallosátnegirjjáš*. Guovdageaidnu, Sámi oahpahusráđđi, Sámi oahpponeavvoguovddáš.

Kåven, Brita, Johan Jernsletten, Ingrid Nordal, John Henrik Eira ja Aage Solbakk (1995): *Sámi-dáru sátnegirji*. Kárášjohka, Davvi Girji.

Stor norsk-samisk ordbok. Dáru-sámi sátnegirji. Kárášjohka, Davvi Girji 2000.

Láhkasanit - Lakisanasto. Máŋggus. Anár, Sámi giellaráđđi, Sámediggi.

Lukkari, Toivo ja Heikkiarmas Lukkari (1992): *Šattut Sámis*. Kárášjohka, Davvi Girji o.s.

Nuohhtuntearpmat ja pedagogalaš ja psykologalaš sátnelistu. Gielladieđut 2/2003.
Sámediggi.

Sammallahti, Pekka (1990): *Dihtorsánit*. Ohcejohka, Girjegiisá.

Sammallahti, Pekka (1989): *Sámi-suoma sátnegirji. Saamelais-suomalainen sanakirja*.
Ohcejohka, Jorgaleaddji Oy.

Sammallahti, Pekka (1993): *Sámi-suoma-sámi sátnegirji. Saamelais-suomalais-saamelainen sanakirja*. Ohcejohka, Girjegiisá.

Utsi, Egil / Mákke Jovsset Egel (1984): *Dearvvasvuoda- ja sosialsuorggi sánit ja dadjanvuogit*. Narvik, Jår’galæd’ dji Å/S

Utsi, Egil (1986): *Anatomii*. Kárášjohka, Jår’galæd’ dji Å/S

Vest, Jovnna-Ánde (2005): *Sámi synonymat*. 1. preanttus. Anár, Sámediggi.

Interneahhta, omd.:

Álgu - sámegeielaid etymologalaš diehtovuoddu: <http://kaino.kotus.fi/algu/>

Duodjesátnelistu (duodji > ordlister for duodji):

http://duodjeinstituhtta.com/duodjeinstituhtta/index.php?option=com_content

Giellagáldu sátnelisttut gávdnojit dáppe:

<http://www.giella.org/>

<https://satni.uit.no/termwiki/index.php/V%C3%A1ldosiidu>

Dán liŋkkas <http://www.giella.org/> gávdnojit maid muhtun sátnegirjjit

Guovdageainnu suohkana sátnelisttut:

<http://www.kautokeino.kommune.no/finnmark/kautokeino/kautokeinok2.nsf/id/A3D71CAF9DEB0C5B41256CF500542B90?OpenDocument>

Helse Nord gullevaš doahpagat davvisámegeillii: <http://www.helse-nord.no/satnelistu/category12586.html>

Juridihkalaš sátnelistu: <http://www.domstol.no/sa/Verktoy/Juridisk-ordliste---samisk/>

Mekanikhkarsánit: <http://home.online.no/~sveilund/mek/meksan.htm>

Sámi giellalávdegotti tearbmalisttut (Giella, Sámediggi):

<http://www.giella.org/artikkel.aspx?AId=2370>

Sámi Giellatekno, Romssa universitehta: <http://giellatekno.uit.no/>

Sámi sátnevuorká: <http://www.risten.no>

Samiske termer/terminologijja: <http://www.samit.no/termer.htm>

Dán siiddus gávdnojit iešguđetlágan tearbmalisttut ja maidái čállinrávagirji ja báikenamat.

Sátnelisttut Ruoŧa bealde: <http://ordbok.sametinget.se/>

SEG Sámi juridihkalaš tearpmat: <http://sami-eg.custompublish.com/sami-juridihkala-tearpmat-samisk-juridisk-terminologi.285485-40770.html>

Suoma riikkabeaivesátnerádjju:

[http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw/trip?\\${APPL}=erekj&\\${BASE}=erekj&\\${THWIDS}=0.4/1379953144_210686&\\${TRIPPIFE}=PDF.pdf](http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw/trip?${APPL}=erekj&${BASE}=erekj&${THWIDS}=0.4/1379953144_210686&${TRIPPIFE}=PDF.pdf)

Samuli Aikio: Šaddonamahusat:

<http://www.calliidlagadus.org/web/index.php?sladja=48&giella1=sam>

Riikkaid namat čieža gillii, Ruovttueatnan gielaide dutkanguovddáš (Kotus):

<http://kaino.kotus.fi/maidennimet/index.php?s=hakemisto&h=smi>

Kártasiiddut:

Suoma bealde: <http://kansalaisen.karttapaikka.fi>

Ruoŧa bealde: <http://kso.lantmateriet.se/kartsok/kos/index.html>

Norgga bealde:

Norgeskart: www.norgeskart.no

finnkart.no

http://kart.finn.no/?finnkode=27761856&adType=LEISURE_SALE&title=Grindbutunet%2C+2960+R%F8n&mapType=finnvector&showPin=1&utm_x=174406&utm_y=6776815&geoa=8

Prográmmat:

Divvun-prográmma <http://divvun.no/>

Eará:

Tearbmablogga: <http://tearbma.blogspot.com/>

Giella, liste for sprákdiskusjon <https://list.uit.no/sympa/info/giella>

Facebook: Ártegis ságat-joavku